СЛОВО
SLOVO
4
1986
ROČNÍK XVIII.

Kristovo vzkriesenie — pre učeníkov a pre nás

Kristovo vzkriesenie má svoju historickú skutočnosť a má svoj hlboký zmysel a bohatý obsah. Je nevyčerpateľným prameňom života Cirkvi a každého kresťana.

Kristovo vzkriesenie bola taká veľká prekvapujúca udalosť, že v samých základoch otriasla a zmenila predstavy učeníkov o Bohu, o Vykupiteľovi, o pravdivom zmysle života a tiež o nich samých. Všetko, čo prežívali od Kvetnej nedele, bolo pre nich neočakávané a nevedeli sa zorientovať ani učeníci ani ženy. Len potom začali chápať, aká zmena prišla nie z ich vnútra, ale zvonku a len teraz sa v nich zrodili nové predstavy o Bohu, o Kristovi, o Jeho učení, o Božom kráľovstve, o utrpení a smrti.

Len pod vplyvom silného zážitku vzkrieseného Krista mohli hovoriť tak, ako nám to dodnes zachovalo Sväté písmo, liturgia a ako nám to predkladá sviatok Vzkriesenia.

K tejto zmene neprepracovali ľahko svoje vnútro. Tí, ktorí sa pohoršujú na protichodných správach účastníkov udalosti vzkriesenia, by mali prísť na to, že učeníci a priatelia Kristovi nepoznali hneď a ľahko vzkriesenie. Mária Magdaléna Ho poznáva až potom, keď ju oslovil podľa mena. Tomáš vyhlasuje, že neuverí, pokiaľ ho skúsenosť nepresvedčí, pokiaľ neohmatá Kristove rany. Učeníci si myslia, že videnie ich Majstra je ilúziou snov. A práve Tomášov prípad ukazuje, akým vnútorným bojom dozrieva jeho viera a len po splnení podmienky zapojil sa opäť do kolektívu apoštolov. Podobne i emauzskí učeníci ho pokladajú za priateľa a len pri hostine, pri lámaní chleba poznávajú, čo sa vlastne stalo. Vracajú sa do Jeruzalema a tam zisťujú, že nie sú sami, čo s Ním hovorili.

Kristus, aby presvedčil apoštolov o skutočnosti svojho vzkriesenia, niekoľkokrát s nimi hovoril, jedol a dal im možnosť presvedčiť sa o tom, že nejde o zmyslový klam. Záležalo mu na tom, aby nemali ani najmenšej pochybnosti o jeho vzkriesení, keď raz budú svedkami zmŕtvychvstania a keď práve touto skutočnosťou mali dokazovať pravdivosť jeho učenia.

Takého poznali učeníci Spasiteľa: potupeného, trpiaceho a víťazného a ako takého ho začali hlásať.

Naša liturgia nám sprítomňuje túto udalosť. Každý cíti veľkosť tejto skutočnosti a súčasne i nášho poslania. Keby sme ho chceli krátko vyjadriť, museli by sme povedať: Vzkriesenie — nový život. Hriech prvého človeka a všetky ďalšie hriechy prinášajú človekovi len smrť. Božia láska k ľuďom bola väčšia než hriechy,a to je víťazstvo vzkriesenia. Bola potrebná smrť Božieho Syna, aby človek duchovne ožil a začal nový život. Tak mohol napísať sv. Pavol do Efezu: „Boli ste toho času bez Krista ... bez nádeje a bez Boha na tomto svete, teraz Kristovou krvou stali ste sa blízkymi“ **(Ef 2 12—13). Toto je tajomstvo Paschy. Sme vykúpení pre čas i pre večnosť.**

Preto máme prijať s vďačnou radosťou túto novú skutočnosť nášho života ako nás na to usmerňuje utiereň: „Toto je deň, ktorý učinil Pán; plesajme a radujme sa z neho.“

I ja z poverenia Svätého Otca, ako apoštolský administrátor a váš ordinár chcem vás povzbudiť na nový zmenený pohľad na Boha, na Cirkev i na svoje osobné poslanie.

Kristovo vzkriesenie je najväčší sviatok. Dokážme ho prežívať hlboko, tak ako všetci to cítime pri speve Christos voskrese iz mertvych... a pri čom nevieme potlačiť slzy radosti.

Preto radosť, pokoj nech panuje v našich dušiach, v našich rodinách pri posvätných jedlách, vo farnostiach, v celej Cirkvi i na celom svete.

Hlboko spojení s naším Spasiteľom a učeníkmi cez našich predkov, pradedov, dedov a rodičov radostne oslavujme Jeho vzkriesenie a privolávajme

CHRISTOS VOSKRESE — VOSTINU VOSKRESE!
KRISTUS VSTAL Z MŔTVYCH — NAOZAJ VSTAL!

Mons. Ján Hirka,
pápežský prelát,
ordinár — apošt. administrátor

KALENDÁR NA MESIAC

APRÍL

Nový štýl

1. U **Veľkonočný utorok.** — Lit. Sk 2, 14—21; Lk 24, 12—35. Mária Egyptská, ctihodná
2. S Títus, ctihodný, divotvorca
3. Š Nikita, vyznávač
4. P Jozef a Juraj, ctihodní
5. S Teodul a Agatopod, mučeníci
6. **N Tomášova nedeľa.** — Hl. 1. Utr. ev. 1. Lit. Sk 5, 12—20; Jn 20, 19—31. Eutych, arcibiskup
7. P Juraj, biskup
8. U Irodion a i., apoštoli
9. S Eupsych, mučeník
10. Š Terent a i., mučeníci
11. P Antip, biskup; mučeník
12. S Bazil, biskup; vyznávač
13. **N Nedeľa myronosičiek.** — Hl. 2. Utr. ev. 3. Lit. Sk 6, 1—7; Mk 15, 43—; 16, 1—8. Artemon, mučeník
14. P Martin, pápež; vyznávač
15. U Aristarch, Pudens a Trofim, apoštoli
16. S Agápia, Irena a Chionia, mučenice
17. Š Simeon, ctihodný. Akác, biskup
18. P Ján, ctihodný
19. S Ján, pustovník; ctihodný
20. **N Nedeľa ochrnutého.** — Hl. 3. Utr. ev. 4. Lit. Sk 9, 32—42; Jn 5, 1—15. Teodor Trichin, ctihodný
21. P Január, biskup; mučeník
22. U Teodor Sykeot, ctihodný
23. S Polovica Päťdesiatnice (Prepolovenije).
    Juraj, mučeník. Lit. Sk 12, 1—11; Jn 15, 17—27; 16, 1—2
24. Š Sáva Stratilát, mučeník
25. P Marek, apoštol a evanjelista
26. S Bazil, biskup; mučeník
27. **N Nedeľa Samaritánky.** — Hl. 4. Utr. ev. 7. Lit. Sk 11, 19—26; 29—30. Jn 4, 5—43. Simeon, mučeník
28. P Jason a Sozipater, apoštoli
29. U Kyzickí mučeníci
30. S Jakub, apoštol

EMAUZSKÍ UČENÍCI

UČENÍCI POTREBUJÚ ÚTECHU.

Dvaja učeníci-pútnici, z ktorých bol jeden Kleofáš a druhý Nikodém a možno sám Lukáš, ktorý tento príbeh opisuje, zarmútení nad tragickým koncom svojho Majstra, opúšťajú Jeruzalem a idú do blízkych Emauz, aby si trochu odpočinuli.

Idú ponorení do svojej bolesti. Na ceste sem-tam stratia slovo a vymieňajú si svoje názory. Nechápu, že ten, ktorý robil toľko zázrakov, dal sa chytiť a dovolil svojim nepriateľom, aby ho usmrtili takou hroznou smrťou ...

ICH ROZHOVOR S JEŽIŠOM.

Zatiaľ čo si vymieňali myšlienky a názory, priblížil sa k nim Ježiš a šiel s nimi. „Oči im boli zastreté, aby ho nepoznali.“ Tak chcel sám Ježiš. A na ich pochybnosti nadväzuje svoje poučenie o tajomstve svojho utrpenia a vykúpenia. Ukazuje sa im ako učiteľ, tešiteľ a lekár.

ICH ROZHOVOR S JEŽIŠOM.

Mohol mať asi takýto obsah:

— O čom to hovoríte? — opýtal sa Ježiš.

— Prichádzaš tiež po ceste z Jeruzalema, — povedal jeden z nich, — mal by si teda vedieť ...

— Čo? — pýtal sa Ježiš.

—Iste si počul o prorokovi z Galiley, ktorý chodil po celej zemi, učil a konal zázraky ..., uzdravoval a kriesil mŕtvych ... Naši kňazi a farizeji so zákonníkmi ho dali chytiť a keď ho odsúdili, vydali ho Rimanom, a tí ho pribili na kríž ... Mnohí sme sa domnievali, že vyslobodí Izrael ...

— A čo ďalej?

— Sú ľudia, ktorí veria, že vstal z mŕtvych.

— A čo vy? Čo si vy myslíte?

— Nevieme, — povedali. Ten Galilejčan bol iste neobyčajný človek ... Nikdy tak nikto nehovoril ako on ...

— Tak ty hovoríš, že to bol neobyčajný človek? — obrátil sa na jedného z nich. — Nepamätáš sa, čo hovoril prorok Izaiáš o koreni zo stromu Jesseho? Človeče lenivého srdca, učiteľu, ktorý ostatných neučíš a sám nechceš poznať ... Či neboli predpovedané jeho zázraky ...?

— Máš pravdu, — odvetil Kleofáš. Každé tvoje slovo nám otvára knihy ... Ale ak je tomu tak, prečo umrel?

— A na to si nespomínate: Ja som červ — nie človek ... Prebodli moje ruky a moje nohy ... Nemal krásy ani podoby ... My sme zblúdili, ale naše hriechy Najvyšší položil na neho ... Tak a ešte iné citáty z Izaiáša citoval Spasiteľ, ktoré sa na ňom splnili.

POZNANÝ MAJSTER.

Spasiteľ sa dá poznať. — Ani sa nenazdali a už boli pred Emauzmi. Učiteľ sa tváril, akoby mal ísť ďalej. A tu ho začali prosiť, aby ostal s nimi, lebo sa zvečeriava a deň sa už schýlil ... Vošiel teda s nimi. A keď s nimi stoloval, vzal chlieb, požehnal ho, lámal a podával im, otvorili sa im oči a poznali ho. Ale on im zmizol z očí. A ešte v tú hodinu vstali, vrátili sa do Jeruzalema a rozprávali ostatným apoštolom, čo sa stalo cestou a ako ho poznali pri lámaní chleba.

ZOSTAŇ S NAMI, PANE!

Tak volajme i my — a doložme: Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva, náš život sa kráti, blížime sa k hrobu. Celý náš život je ako ustavičný večer pred smrťou. Ako Ťa len potrebujeme, Pane, Spasiteľ náš! Buď s nami teraz i v hodinu našej smrti.

o. Jozef Dandár

Mier — hodnota bez hraníc

Do nadpisu sme si vypožičali tohtoročné heslo Svätého Otca Jána Pavla II. ku katolíckemu Svetovému dňu mieru — 1. januáru 1986. V roku, ktorý Organizácia Spojených národov vyhlásila za Medzinárodný rok mieru, nemohla hlava cirkvi povedať nič výstižnejšie, ako to, čo je obsiahnuté v spomínanom hesle. Ján Pavol II. ho rozšíril ešte o zásadnú myšlienku: Sever — juh, východ — západ — jeden mier!

Už od roku 1968 prichádza hlava cirkvi s takouto vzácnou iniciatívou, že na každý rok stanovuje heslo, ktoré je zamerané na zachovanie hodnoty najvzácnejšej, na zachovanie mieru.

Radi si to pripomíname teraz, keď sme oslávili sviatky zmŕtvychvstania nášho Pána Ježiša Krista, ktorý po svojom slávnom vzkriesení pozdravil apoštolov slovami: Pokoj vám! V tých slovách zaznieval nielen pokoj, ale aj istota. Pokoj, ktorý priniesol prestrašeným apoštolom Pán Ježiš; istota, s ktorou ich ubezpečoval, že je to on sám. Spomíname si na príbeh s apoštolom Tomášom, ktorý nebol medzi ostatnými učeníkmi, keď prišiel medzi nich Pán Ježiš. Vieme, ako sa tváril pochybovačne vtedy, keď mu hovorili, že videli Pána. On sa chcel presvedčiť sám. Preto volal, aby mohol vložiť svoju ruku do Ježišových presvätých rán ...

Jeho túžba sa naplnila. Mohol sa sám presvedčiť. Mohol sa dotknúť presvätých rán. Vieme, že Pán ho neodsúdil, iba mu povedal, že blaženejší sú tí, čo nevideli, a uverili.

Tomáš je obrazom mnohých z nás. Tých, čo ešte nevedia vidieť tú preveľkú premenu, ktorá tu nastala od skončenia druhej svetovej vojny. Tých, čo síce vidia, ale ešte pochybujú, tých, čo si ešte neuvedomujú, aký zložitý je tento súčasný svet, v ktorom je ešte mnoho-premnoho biedy. V ktorom sú ešte milióny, čo hladujú, v ktorom sú deti, čo nepoznajú chuť mlieka a umierajú predčasne podvýživou.

Neraz na to poukázal Svätý Otec Ján Pavol II. — najmä pri svojich zahraničných cestách — keď volal po novom svete, po svete spravodlivom pre všetkých, kde nebudú rozdiely, kde bude mať každý dostatok chleba, kde budú pre každého zaistené základné ľudské práva.

Ešte stále nie je svet takýto! Ešte stále jestvujú priepastné rozdiely, ešte stále sú bohatí, ktorým sa dostáva všetkého, a chudobní, ktorí sa ponášajú na ubiedeného Lazára, žobrajúceho pri stole biblického boháča.

Bl. pamäti pápež Pavol VI. pripomína v encyklike O rozvoji národov: „Jestvujú celé kontinenty, na ktorých nesčíselný počet mužov a žien, detí a starcov mrí hlad, trpia podvýživou a množstvo ich zomiera v útlom veku. Telesný rast i mentálny vývin mnohých z nich sú porušené, takže celé kraje sú následkom toho odsúdené na tú najbezútešenejšiu beznádejnosť."

Pavol VI. pripomína, že aj keď je veľké a požehnané dielo charitatívnych organizácií, ktoré zmierňujú biedu a hlad, to všetko nestačí. Treba vybudovať svet, v ktorom každý človek — bez ohľadu na rasu, náboženstvo a národnosť — by mohol žiť v plnej miere ľudským životom.

Ide o budovanie sveta, v ktorom by chudobný Lazár mohol sedieť za tým istým stolom ako bohatý. Treba opätovne pripomenúť, že nadbytok bohatých krajín má slúžiť chudobným krajinám. Veľkú časť zdrojov, ktoré by mali slúžiť na zmiernenie hladu a odstránenie biedy, na vybudovanie nemocníc a škôl, pohlcujú výdavky na zbrojenie.

Je hriechom, ak sú bohatstvá zeme rozdelené nespravodlivo. „Naplňte zem a podmaňte si ju!" čítame na prvých stránkach Svätého písma. Teda Biblia nás hneď na začiatku učí, že celé stvorenstvo je pre človeka, ktorý je povinný vynakladať rozumné úsilie, aby ho zužitkoval a svojou prácou ho takrečeno dovŕšil na službu sebe.

Túto náuku pripomenul aj Druhý vatikánsky koncil: „Boh určil zem, so všetkým, čo obsahuje, na užívanie všetkým ľuďom a národom, takže všetci majú byť rovnakým dielom účastní na stvorených dobrách, pod vedením spravodlivosti sprevádzanej láskou."

Pavol VI. v spomínanej encyklike povzbudil kresťanov k statočnej práci, keď pripomenul: „Práca je chcená a požehnaná od Boha. Stvorený na obraz svojho Stvoriteľa, človek má s ním spolupracovať na dovŕšení stvorenia a on sám má poznačiť zem duchovným charakterom, ktorého sa mu dostalo.

Boh obdaroval človeka rozumnosťou, obrazotvornosťou a vnímavosťou a tým mu dal možnosť zavŕšiť určitým spôsobom svoje dielo. Každý pracujúci, nech je už umelcom, remeselníkom, robotníkom alebo roľníkom, je súčasne aj tvorcom. Pracujúci, sklonený nad hmotou, ktorá mu odporuje, vtláča jej svoj znak a on sám získava na húževnatosti, dôvtipnosti a vynachádzavosti. Ba čo viac, práca konaná spoločne, v účasti na spoločných nádejach, utrpeniach, túžbach a radostiach, zjednocuje vôle, zbližuje mysle a stmeľuje srdcia; pri práci ľudia precítujú, že sú bratmi."

*

Nežijeme vo vzduchoprázdne. Všetko so všetkým súvisí, jeden sme odkázaní na druhého. Nemožno sa uzavrieť do vlastnej ulity a nedbať o svojho blížneho. Vypukle sa to prejavuje najmä v medzinárodných vzťahoch, kde si ľudia čoraz viac uvedomujú, že vojna by nič nevyriešila, ale v súčasnej etape by znamenala skazu ľudstva.

Preto sme počuli aj vlani rozumný hlas z vrcholnej schôdzky v Ženeve: musíme sa naučiť žiť vedľa seba. Či sa nám to páči alebo nepáči, niet inej alternatívy. Ak by sme sa to nenaučili, ak by sme prepásli túto doslova poslednú šancu, dejiny by nám to neodpustili. Preto sme radi, že pribúda tých, čo chcú riešiť veci pri okrúhlom stole, rokovaním, a nie bojom. Sme radi a modlíme sa za to, aby došlo k otepleniu medzinárodných vzťahov. Sme za modré nebo, za dúhu mieru nad našou planétou.

Pokoj vám! — pozdravoval vzkriesený Pán svojich učeníkov. Kiež jeho pozdrav pokoja nájde cestu do každého srdca a zaznie znova ako program, ktorý je pred nami všetkými. Učiť sa mieru, vychovávať k mieru, brániť mier i modliť sa zaň.

(ant)

Ochotne pomáhajme

Po zime, po mesiacoch, v ktorých sme sa museli pasovať s nepriazňou počasia, je tu znova jar. A s jarou aj úlohy a povinnosti, od ktorých sa nesmieme odťahovať. Máme na mysli jarné upratovanie, poriadok okolo domov, sídlisk. Zima zanechala svoje stopy a záleží na nás, aby sme ich pomohli odstrániť. Nečakajme, kto príde prvý, ale ochotne zoberme do rúk náradie a skrášlime si okolie svojho bytu.

Radi sa zapájajme aj do akcií, ktoré organizujú národné výbory. Veď im záleží len na tom, aby sa nám lepšie bývalo, dýchalo, aby sme sa cítili naozaj doma!

Iste ochotne pomôžeme aj pri úprave okolia kostola a fary. Je totiž už mnoho takých farností, kde sa ľudia radi chodia pozerať na záhony kvetov, na vypestované ruže. Kostol je náš spoločný dom. Správca farnosti sám na všetko nestačí, ale milo mu padne, ak sa nájdu ochotné ruky, ktoré pokopú záhon, vysadia ruže, spríjemnia prostredie. Aj tí, čo pôjdu okolo, si to všimnú a budú sa tešiť, že prešli cez farnosť, kde veriacim záleží na tom, ako vyzerá okolie kostola a farskej budovy. (šek)

Proč přežívají tradice

V posledních letech s potěšením pozorujeme rostoucí zájem veřejných institucí i jednotlivců o tradice lidové kultury dokládající odkaz předků — nepostradatelnou syntézu duchovních a hmotných hodnot života na zemi. Zvlášť markantní životností oplývá — vzdor všem nástrahám supermoderního nukleárního věku — o vánocích a velikonocích, neustále připomínaje, že ji nelze chápat jen jako souhrn obyčejových a obřadních projevů s prioritním smyslem oslavy toho či onoho období přírodního času. Převážná většina těchto obyčejů má pronikavou motivaci křesťanskou. Výroční tradici východoslovenskou pak výrazně poznamenává náboženská příslušnost řeckokatolická. Např. velikonoční „svätenie paschy", typické pro řeckokatolícky křesťanský rituál, ovlivňuje i zvyklosloví příslušníků jiných církví, kteří ho — ve zjednodušeném pojetí lidového zvyku — převzali. Dokonce se neomezil na geografické hranice východoslovenských regiónů, ale prostřednictvím poválečných reoptantů z Rumunska pronikl až na Znojemsko, Tachovsko a Chomutovsko.

Vedle tohoto způsobu přejímaní a uchování tradice, při zamlčení její křesťanské motivace, existuje i přežívání na této motivaci naopak přímo závislé. Jde o postoje všech nás, kteří se — ať již veřejným či jen kardiálním způsobem — ke svému náboženství hlásíme, pre něž je nejen filozofií a pozemským úkolem, ale i douškem nostalgie, formou návratů i logickým sentimentem. Žádná víra nemůže být vírou sterilní. Je infikována našimi domoveckými a mezilidskými vazbami, sounáležitostí rodinnou a příbuzenskou, z nichž se teprve konstatuje sounáležitosť církevní. Na cestě k věčnému klidu ledacos potkáme a o ledacos klopýtneme, každý sbírame své individuelní světské zkušenosti, poznání, poučení. Má cesta není výjimkou. Podával jsem si na ní ruku s bídou, strachem i hojností, koketoval s pocity beznaděje, desiluze a zmarnění, abych byl vzápětí svých pochybností zbaven dotyky lásky. Měl jsem možnost navštívit i úctyhodné, monumentální a vznešené řeckokatolické cerkve daleko za hranicemi této země. A přesto jsem ve všech situacích — těch dobrých i zlých. — ve všech postaveních a ve všech vzdálenostech obracel svou tvář směrem k jedinému bodu na světě — snad nejmenšímu řeckokatolickému kostelíčku, jaký znám — v Ľubici u Kežmarku. Odtud mi vždy s neskonalou laskavostí vychází vstříc kouzelný přelud tradice „mé". I po desetiletích, trpělivě rok co rok, připomíná babiččinu páschu zdobenou umnými pletenci, křížky, kuřátky nebo hvězdicemi. Jako kdysi cítím vůni berana pečeného na znamení, že Kristus byl jako beránek obětován. Znovu vidím překrásné pisanky bohatě zdobené „na zavychvosty", „na čačí láby" či „na hrabelky a víno", perepišky zabaleně v páščankách, „naňka" rozdělujícího velikonoční vejce na tolik částí, kolik nás bylo v rodině. Na čele cítím laskání přiložená páschy a v předvelikonočním tichu celého kraje, kdy utichají všechny zvony, slyším zase klepače bít do připravených desek. Pak — ať jsem kdekoliv — chvátám k tomu malému ľubickému kostelíčku, přes celé Čechy, Moravu i Slovensko, často z míst ještě vzdálenějších, abych s hlubokou pokorou vzdal hold nejen symbolu Zmrtvýchvstání, ale i stařence, již po léta zde nezištně stírající prach z umně řezbovaného chrestu, kraji mých prchlých bezstarostných usínaní. Klekám ... „Velij jesi Hospodi i čudna suť dila Tvoja i ni jedino, že slovo dovolno jesť k pochvaleniju čudes Tvojich."

Touto silou obohacene přežívá i „naše" tradice a přežívá nejen v nás, ale též mimo, včetně organismů ještě nevědomých.

Christos voskrese! —nář—

Svätý Otec Ján Pavol II. menoval prefekta kongregácie pre východné cirkvi kardinála Simona D. Lourdusamyho za člena pápežskej komisie pre revíziu kódexu východného cirkevného práva.

Na VIII. medzinárodnom kongrese o cirkevnej hudbe 17. novembra 1985 kardinál Josef Ratzinger, prefekt kongregácie pre učenie viery, vyhlásil, že rock a pop-music sú v liturgii neprípustné. Tieto hudobné formy podľa neho chceli vyjadrovať vykúpenie a oslobodenie takým spôsobom, ktorý sa totálne prieči kresťanskému chápaniu. Nie z estetických dôvodov, ani z dôvodov liturgickej obnovy, ani stagnácie vývoja, ale z teologických dôvodov treba odstrániť túto hudbu z kostolov. Liturgická hudba musí zodpovedať kresťanskému chápaniu Boha, človeka a vykúpenia.

Novým generálnym predstaveným redemptoristov sa stal 49-ročný Španiel o. Juan Manuel Sasso de la Vega y Miranda. Spoločnosť redemptoristov, ktorú založil r. 1732 sv. Alfonz z Liguori, má dnes vyše 6500 členov v 60 krajinách.

Organizácia Spojených národov vydala správu, že všetko jej doterajšie úsilie o zavedenie jednotného kalendára stroskotáva. Nový kalendár by mal pevný dátum Veľkej noci a nebolo by viac pohyblivých sviatkov, ktoré by dostali rovnako pevný dátum. Katolícka cirkev podporuje iniciatívu Organizácie Spojených národov, ako to vyjadrila osobitným dekrétom Druhého vatikánskeho koncilu o reforme kalendára.

Deň, ktorý učinil Pán

„Sej deň jehože sotvori Hospoď . . .“ — „Toto je deň, ktorý učinil Pán, radujme sa a veseľme sa v ňom!“, spievame vo veľkonočné ráno, ba vo východnom obrade po celých štyridsať dní. Áno, je to naozaj deň radosti! To, po čom ľudstvo túžilo odpradávna, to sa v Kristovom zmŕtvychvstaní stalo skutočnosťou. „Christos voskrese iz mertvych . . .“ — „Kristus vstal z mŕtvych, svojou smrťou prekonal smrť a tým, čo boli v hroboch, dal život“. Historická skutočnosť Kristovho zmŕtvychvstania je zárukou nášho zmŕtvychvstania, nášho vzkriesenia a našej nesmrteľnosti. Preto už sv. apoštol Pavol sa pozerá na kresťanov ako na tých, ktorí vstali z mŕtvych spolu s Kristom (Kol 3, 1—3).

Na každé veľkonočné sviatky ide tu vlastne o oslavu základnej, fundamentálnej myšlienky našej viery. Kristus skutočne vstal, ako predpovedal, a preto veľkonočné víťazstvo je stredobodom našej viery.

V roku 1954 navštívila delegácia ruskej pravoslávnej cirkvi západné Nemecko. Tam ju uvítali katolícki kňazi a jeden z nich ich pozdravil: „Christos voskrese!“ Potom sa ospravedlnil, že viac po rusky nevie. Vedúci delegácie odpovedal: „Viete mnoho, veď čo ešte je potrebné dodať k slovám: Kristus vstal z mŕtvych.“

Sv. apoštol Pavol v Prvom liste Korinťanom to vyjadril takto: „Ak Kristus nevstal, tak je márne naše kázanie, márna je aj vaša viera“ (15, 14). Kristovo vzkriesenie je základom hlásania apoštolov i základom našej viery. Veď keby klamala veľkonočná zvesť, potom i Vianoce by boli len rozprávkou pre deti, smrť na Kalvárii len jednou z ľudských utrpení, ktorými sú dejiny preplnené. Ale Kristus sa narodil, trpel za nás, zomrel na kríži, bol pochovaný a tretieho dňa vstal z mŕtvych, ako predpovedal: „Voskres Isus ot hroba, jakože proreče, daroval nam život večnyj i veliju milosť.“

Preto sú veľkonočné sviatky také veľkolepé a vo východnom obrade mimoriadne oslavované. Celá utiereň je oslavou vzkrieseného Spasiteľa, oslavou nášho vlastného vzkriesenia i radosťou nad otvorenou cestou do večného života . . . Je to naozaj deň, ktorý učinil Pán!

„Je vzkriesenia deň, šťastím ľudia plesajme. Slávnosť Pánova Pascha. Veď od smrti k životu a zo zeme do nebies priviedol nás Boh náš, Kristus. Spievajme víťaznú pieseň.

Príďte a pite z nového prameňa, ktorý nevyviera zázračne z kameňa. Je to zdroj nesmrteľnosti, hrob, ten, čo nám daroval Krista, našu záchranu a silu.

To je ten zvestovaný svätý deň, prvý v týždni, pán a kráľ roku, sviatok nad všetky sviatky, slávnosť nad slávnosti. V ňom velebíme Krista na veky.“ (Veľkonočný kánon.)

Cirkev si je vedomá tejto skutočnosti a preto využíva v liturgii slová vďačnosti a oslavy, ku ktorým sa znovu vracia a opakuje . . . K týmto chválospevom o veľkonočnom tajomstve pripojme sa aj my v hĺbke svojej duše a buďme naplnení vrelou radosťou, ktorá je predzvesťou nebeskej radosti, do ktorej cestu nám otvoril Spasiteľ svojou smrťou a svojím slávnym vzkriesením.

Začiatok sv. evanjelia podľa Jána

„Pristúpte, všetci verní, pokloňme sa svätému Kristovmu vzkrieseniu, lebo skrze kríž prišla radosť celému svetu. Neprestaňme dobrorečiť Pánovi a ospevovať ho, lebo pretrpel ukrižovanie a smrťou premohol smrť.“

o. František D a n c á k

Nedávno skončená Mimoriadna biskupská synoda v Ríme mala veľkú odozvu v novinárskom svete. Svätý Stolec udelil vyše 600 novinárskych akreditácií. V tomto počte po prvý raz v histórii bol aj biskup — 80-ročný Škót, jezuita, bývalý biskup Georgetownu v Britskej Guayane.

Na Mimoriadnej biskupskej synode, ktorá bola v dňoch 21. 11.-9. 12. 1985, bolo aj desať pozorovateľov, zástupcov cirkví a náboženských spoločností, ktoré vedú dialóg s rímsko-katolíckou cirkvou.

Sochu apoštola národov sv. Pavla v nadživotnej veľkosti postavili v tureckom meste Tarze, na mieste domnelého domu, z ktorého pochádzal sv. Pavol.

Na súkromných audienciách prijal Svätý Otec Ján Pavol II. arcibiskupa Liudasa Povilonisa, apoštolského administrátora kaunaského v Litovskej SSR, ako aj bratov Rogera Schutza a Maxa Turina z Ekumenického spoločenstva v Taizé.

Sv. apoštol Tomáš na oltároch

Nech už sv. apoštola Tomáša umučili kdekoľvek a akokoľvek, jedno je isté, že jeho telo, alebo časť jeho tela, krátko po jeho smrti priniesli do Edessy. Tam ho uctievali ešte za čias sv. Jána Chryzostoma a sv. Gregora z Tours.

Títo nám podávajú, že v predvečer sviatku tohto svätca edesský biskup otváral jeho rakvu a vkladal mu do ruky suchú ratolesť z viniča, ktorá bola nasledujúceho dňa zelená a visel na nej strapec hrozna, že víno z neho pripravené stačilo na odslúženie slávnostnej sv. liturgie.

História a či legenda? Nech je to akokoľvek, zázrak potvrdzujú aj iní spisovatelia tých čias, ba niektorí nám ho podávajú i vo veršoch (Piazza: Santuario Romano).

Úcta k sv. apoštolovi Tomášovi sa veľmi rozšírila. Najmä kvôli pokladu, ktorý mala Edessa. Už roku 454 dostal konštantinopolský cisár hlavu sv. Tomáša, ktorú tam vyložil do nádhernej, na tento cieľ postavenej baziliky. Gotfrid z Bouillonu, jeruzalemský kráľ, tiež vraj dostal a poslal ako dar mestu Maestricht pravé rameno apoštola spolu s rukou, a tým prstom, ktorým sa dotýkal rán od klincov a rany v Ježišovom boku. A tak sa zdá, že aj sv. Ambróz, milánsky biskup, sv. Gaudencius z Brescie a sv. Pavlín z Noly dostali od edesského biskupa významné relikvie tohto apoštola pre svoje miestne cirkvi.

Zvyšné pozostatky boli slávnostne prevezené z Edessy na ostrov Chios roku 1143, odtiaľ po jednom storočí do Ortony v Abruzzách, kde sa uctievajú doteraz. Kňažná sv. Brigita Škótska, ktorá prechádzala cez Ortonu, dostala vraj z tohto vzácneho pokladu malú čiastku. Vzala ju so sebou do Ríma, kde ju uložila v chráme sv. Kríža. Niektoré vzácne pozostatky sa tiež uctievajú v Ríme v chráme Santa Maria Maggiore, ďalej v Neapole, Siene, Bologni, Kolíne a i. Najviac ich uctievajú v Indii, v meste Sao Tomé, v blízkosti iného staršieho mesta Meliapor, kde sv. apoštol Tomáš umrel. Podľa podania, v deň jeho sviatku, pri čítaní evanjelia počas sv. liturgie, kamenný kríž, pred ktorým ho zabili, zmenil farbu a začal roniť krv. Ľudia si do nej mohli namáčať šatky a uchovať si tak vzácny poklad. Tento zázrak sa vraj opakoval ešte roku 1564 a mnohí svedkovia zanechali o tom podrobný popis.

Niečo podobného môžeme vidieť aj v Neapole, kde sa nachádzajú pozostatky sv. Januára, biskupa a mučeníka. Zvláštnosť, ktorá živo zaujíma nielen cudzincov, ale aj samých Neapolčanov, ktorá sa opakuje každý rok niekoľkokrát. Je to skvapalnenie krvi sv. Januára, hlavného patróna Neapola. Spomenutá krv je v dvoch uzavretých a zapečatených sklených ampulkách a normálne je v tuhom, suchom stave. Avšak v sobotu pred prvou májovou nedeľou a 19. septembra (t. j. na sviatok sv. Januára) pri liturgickej slávnosti spojenej s procesiou zaschnutá hmota skvapalnie, pričom aj zväčší objem. Tento zvláštny úkaz sa opakuje cez celý týždeň po obidvoch spomenutých sviatkoch, ba ojedinele aj pri iných príležitostiach (sám som sa o tom osobne presvedčil v roku 1974 — pozn. šéfredaktora). Iba zriedkakedy sa v uvedené sviatky neuskutoční prechod krvi do tekutého stavu a Neapolčania pokladajú takúto výnimku za predzvesť nejakého nešťastia.

Podivné javy, pravidelné i nepravidelné, môžeme pozorovať aj na iných miestach, o ktorých istý svedok napísal objemnú knihu. Ak by niekto o tom pochyboval, možno tu každému radiť, aby sa utiekal k sv. Tomášovi, aby ho vyliečil z jeho hriechu, totiž chcieť všetko vidieť a všetkého sa chcieť dotknúť rukou. K dosiahnutiu tohto cieľa možno sa povzbudiť slovami istého sv. rečníka (Lardone: Panegirici):

Starodávna legenda hovorí, — vraví tento, — že ruka, ktorú chcel sv. Tomáš vložiť do rany v boku Vzkrieseného, zostala mu až do smrti červená od krvi.

Iste, nejaká škvrná onej krvi je aj na nás všetkých, lebo v každom z nás je niečo z apoštola. I v nás je často srdce lepšie než hlava. Chceli by sme ísť za Ježišom celou dušou, cítime nadprirodzenú príťažlivosť, vznešenosť apoštolátu, ktorý okrem našej duše prináša mu aj duše našich bratov, a predsa neurobíme ani jeden krok na ceste ku Kalvárii. Zdržuje nás od toho domnelý realizmus, ktorý by každú chvíľu chcel mať naporúdzi dôkazy o pravde a viere, ktorý by chcel kontrolovať zázraky milosti, vidieť skôr zázraky fyzické než mravné, ktorý by chcel, obrazne povedané, vložiť ruky ako apoštol do rán po klincoch a do rany v boku. A tak ani to nepozorujeme, padáme do apatie, ľahostajnosti a možno aj do nevery.

Tu treba hľadať príčinu, prečo nášmu životu chýbajú skutky vyvierajúce z horlivosti a prečo sme okradnutí o všetku apoštolskú činnosť.

Nebuďme teda neveriacimi, ale veriacimi. Príklad, ktorý sme videli na pochybovačnom a neveriacom apoštolovi, ktorý sa však stane mučeníkom viery v zmŕtvychvstanie, nech nám poslúži k tomu, aby sme prekonali svoje pyšné požiadavky dôkazy viery. Nech sa v nás posilní viera, ktorá nás priblíži k Ježišovi, aby sme spolu so sv. apoštolom mohli zvolať: „Pán môj a Boh môj!“ Lebo táto istota plynie z Božích slov: „Blažení sú tí, čo nevideli a uverili“.

(Zo Životopisu apoštolov vybral o. L. Lizák)

Interiér gr.-kat. chrámu sv. ap. Tomáša v Kaluži — filiálka farnosti Klokočov (z r. 1928)

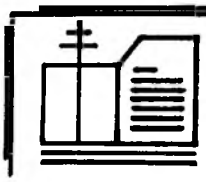

POZNÁŠ SVOJU VIERU?

BOH JE PRAVDIVÝ A VERNÝ

„Boh nemôže klamať" (Žid 6, 18)

V evanjeliu svätého Jána čítame vyhlásenie Ježiša Krista o sebe samom: „Ja som . . . Pravda . . .!" (Jn 14, 6). A je to skutočne tak. Boh je nekonečná pravda. Všetko, čo hovorí a sľubuje, sa uskutoční. Katechizmus túto pravdu viery učí takto: „Boh je pravdivý a verný v najväčšej miere." Znamená to, že všetko je pravda, čo Boh hovorí, a že čo Boh sľúbi, aj dodrží.

Pravdivým je ten, kto vždy hovorí pravdu. Mýliť sa je ľudské, vraví príslovie. Človek nechtiac sa často pomýli, lebo jeho poznanie je neisté a nedostatočné. Ľudia všetkých čias sa mýlili, ba niekedy aj vo veľmi vážnych veciach. Človek niekedy tvrdí aj nepravdu, hoci to nechce robiť. Je to z nevedomosti. Často však ľudia nároční klamú a nič si z toho nerobia.

Boh takto nekoná. On sa nemôže mýliť, lebo vie všetko. Nemôže klamať, lebo je Pravda sama. „. . . je spoľahlivé Pánovo slovo a verné všetko jeho konanie" (Ž 32, 4). „. . . Boh nemôže klamať . . ." (Žid 6, 18).

Boh je pravdivý nielen vo svojich výpovediach, ale aj vo svojich sľuboch. Človekovi to mnoho ráz chýba. Často sľúbi a nedodrží. Sväté písmo nás učí, akým pravdivým a verným je Boh. Prarodičom v raji sľúbil Vykupiteľa a po mnohých rokoch tento svoj sľub splnil. Boh sľúbil skrz anjela Zachariášovi, že sa mu narodí syn a stalo sa tak. Staručkému Simeonovi sľúbil, že nezomrie, kým neuvidí Spasiteľa sveta a tiež sa to stalo.

Boh, hoci nerád, používa aj svoju trestajúcu ruku proti tým, ktorí nedbajú na jeho príkazy. Sväté písmo nám o tom svedčí, napr. vyhnal Adama a Evu z raja, zničil Sodomu a Gomoru.

Môže prejsť veľa rokov, ale Božie slová sa iste splnia. Aj Pán Ježiš hovorí: „. . . nebo a zem sa pominú, ale moje slová sa nepominú" (Lk 21, 33).

Boh môže dodržať svoje slovo, lebo je všemohúci. On aj chce svoje slovo dodržať, lebo je Svätý, Dobrý a Pravda.

Nech nás táto skutočnosť povzbudí k hlbokej viere v Božie slová. Nebuďme podobní tým ľuďom, ktorí veria iba to, čo vidia (to nie je viera), ale verme aj v to, čo náš rozum nemôže pochopiť.

Verme aj Božím prísľubom. Ľudia vravia: „Kto Bohu dôveruje, ten trvalo buduje." To sa mnoho ráz potvrdilo. Kto dôveruje Bohu, má veľký poklad, veľké bohatstvo, ten má mocnú oporu, ktorá mu pomôže prekonať všetko zlé a dosiahnuť svoj cieľ — večný život. Ako príklad nám môže poslúžiť mladý Dávid. Dôverou v Božiu pomoc zvíťazil nad oveľa mocnejším Goliášom (pozri 1 Sam 17, 1—54).

Svätý Maximilián Kolbe s dôverou v Božiu pomoc šíril úctu k Nepoškvrnenej nielen v Poľsku, ale dostal sa až do Japonska. Založil mestečko zasvätené Nepoškvrnenej a tam cez množstvo prekážok vydával časopis Rytier Nepoškvrnenej. Keď nemeckí fašisti obsadili Poľsko a na každom kroku sledovali jeho činnosť, ani vtedy neprestal dôverovať. Boh mu preto pomohol dosiahnuť veľkú osobnú svätosť a zvíťaziť nad sebou samým, keď sa rozhodol zomrieť namiesto spoluväzňa. Tak ako mladý Dávid, aj on sa spoliehal na Božiu vernosť v sľuboch.

Chudobný kňaz Ján Bosko s dôverou v Božiu pomoc rozhodol sa starať o deti, ktoré zostali bez opatery napospas ulici. Vedel, že iba viera v Boha a práca môžu tieto deti zachrániť. Tento kňaz musel zápasiť s mnohými prekážkami pri tejto záslužnej práci. Pociťoval nedostatok peňazí, výsmech a nesúhlas od predstavených, aj prenasledovanie. Boh odmenil jeho vieru a nádej. Ním začaté dielo sa rozšírilo takmer po celom svete.

A čo sa vyžaduje od nás kresťanov?

Odstráňme zo svojho srdca každú lož a milujme pravdu nadovšetko, lebo ako hovorí Sväté písmo, „pravda nás vyslobodí".

Túžime žiť v pokoji, v pravde, v istote. To všetko nám ponúka Boh — Kristus a stačí len málo, aby sme to dosiahli, len chcieť a kráčať za cieľom. Nuž, chcime a vykročme! L. L.

OROL

Kedysi dávno ktosi chytil orla a pripútal ho reťazou o skalu. Kráľ oblohy sa snažil odtrhnúť a neúnavne sa dvíhal. Vzlietol do určitej výšky, ale reťaz ho stále nemilosrdne strhla späť. Už mal doráňané nohy, krídla, ale neustával. Znovu a znovu sa pokúšal vzlietnuť.

Tak sa snažil deň, dva . . . mesiac, dva . . . až napokon sa zmieril so svojím osudom. Spustil krídla. Zosmutnel. Kdeže sú tie časy, keď bol kráľom oblohy. Teraz je tu, pripútaný a niet mu záchrany.

Ale čas plynul. Prišla zima, potom jar a zase leto. Reťaz bola tenká. Začala hrdzavieť, až napokon sa jej jedno ohnivko rozpadlo. Kráľ výšin bol voľný. Áno, bol voľný, ale . . . ale on o tom nevedel. Naďalej sedel na skale so spustenými krídlami a zarosenými očami. Oddával sa spomienkam za stratenou krásnou minulosťou. Chudák, už sa ani nepokúšal vzlietnuť, a pritom by mu stačilo iba raz zatrepotať krídlami a opäť by bol voľný ako kedysi . . .

Je to rozprávka, ale nepodobáme sa tomuto orlovi? Dávame si rôzne predsavzatia, sľuby, chceme sa stať lepšími, ale nemáme dostatočnú silnú vôľu, aby sme to všetko uskutočnili. Napokon si postupne uvedomujeme, že „nemáme na to", podliehame depresii a zriekneme sa svojich ideálov.

A možno, keby sme lepšie prosili Pána Boha o pomoc a potom sa ešte raz o to pokúsili, vtedy by sa nám to podarilo! Je pravda, podobáme sa nešťastnému orlovi, ktorý ostal naveky sedieť na skale, lebo sa už nikdy nepokúsil vzlietnuť. Ale či vari nie je v našej moci nevzdávať sa, vzlietnuť, opustiť starý skazený život a preniesť sa do iného sveta — Sveta, ktorý si sami vytvoríme, sveta opravdivej lásky a túžby iba po jedinom — po večnej blaženosti? Š. I.

Cirkev je tajomstvo lásky medzi Bohom a ľuďmi.

(kardinál Lustiger)

Pri betesdskom rybníku

Sv. evanjelista Ján nám spomína (5, 1—15) udalosť, ktorá sa stala v Jeruzaleme. Spasiteľ tu prišiel na židovský sviatok. Zastavil sa pri betesdskom rybníku, kde vyliečil človeka, ktorý už bol 38 rokov chorý.

Nebolo to prvé zastavenie pri tých, ktorí potrebovali Jeho pomoc. On liečil, pomáhal, zachraňoval, povzbudzoval a odpúšťal každému, kto Ho o to požiadal.

Veľmi žalostný je pohľad na človeka, ktorý leží na svojom lôžku. Je odkázaný na milosť a nemilosť ľudí. Chcel by byť zdravý, chodiť, žiť ako druhí, ale jeho údy sú nehybné. Na každý pohyb potrebuje druhých. A táto pomoc práve chýbala tomuto chorému. Preto jeho prosba k Ježišovi znie: „Pane, nemám nikoho, čo by ma vniesol do rybníka...“ (5, 7).

Na chorobu sa pozeráme ako na následok nejakej poruchy v ľudskom organizme. O duchovnej stránke choroby nám hovorí kniha Kazateľ toto: „Kto sa však dopustí hriechu pred svojím Stvoriteľom, upadne do rúk lekára“ (38, 15). Teda choroba prichádza následkom hriechu: „Hľa, bol si uzdravený, nehreš teda, aby ťa nestihlo niečo horšieho!“ (Jn 5, 14). Ten, kto sa nechráni pred hriechom, upadne do choroby a musí hľadať pomoc u lekára. Chorý, o ktorom hovoríme, potreboval lekára tela i duše. Týmto lekárom bol Ježiš Kristus, ktorý svojou božskou silou vyliečil chorého a prikázal mu: „Vstaň, vezmi si lôžko a kráčaj!“ (5, 8).

Príslovie hovorí, že nemoc nechodí po horách, ale po ľuďoch. Jeden do choroby padne skôr, druhý neskôr, jeden ochorie ľahko, kým druhý ťažšie. Ľudia, ktorí onemocnia, často dostávajú akýsi strach pred smrťou. Každý si kladie otázku: „A čo keď zomriem?“ Tieto obavy pramenia z ľudskej slabosti a zo zodpovednosti za svoj život pred Pánom. Bleskovo v chorobe si zrekapitulujeme svoj život a hneď nájdeme množstvo skutkov, ktoré neboli v súlade s Božími prikázaniami. Tieto zlé skutky spôsobujú strach pred odchodom z tohto sveta.

Ako sa máme správať v chorobe, nám najlepšie hovorí príklad zo Starého zákona. Keď ochorel Ezechiáš, judský kráľ, prišiel k nemu Izaiáš a povedal: „Takto hovorí Pán: Usporiadaj si dom, pretože zomrieš a nebudeš žiť“ (Iz 38, 1). Kráľ nezúfal, nebál sa, ale obrátil sa k stene a modlil sa k Pánovi. Jeho modlitby boli také vrúcne, že mu Pán predĺžil život o 15 rokov. Pre nás je to poučenie, aby sme si svoj dom — dušu, pripravili už tu na zemi k stretnutiu so Stvoriteľom.

Dbajme o to, aby sme si život nepokazili ešte v poslednej chvíli života. Svoje materiálne záležitosti vyriešme ešte na sklonku svojej staroby tak, aby sme zvyšné dni mohli venovať modlitbe a rozmýšľaniu: „Synu, pri nemoci sa nezanedbávaj, ale sa modli k Pánovi a uzdraví ťa“ (Kaz 38, 9). Nikto z nás nepozná hodinu svojho konca, preto dušu treba dôkladne očistiť. Tým viac v chorobe neodkladajme sviatosť zmierenia. Kto vie, či neskôr bude čas. Tí, čo odmietli stretnutie s Kristom v tejto sviatosti, zapríčinili si sami svoje vlastné zatratenie.

V chorobe pamätajme aj na zvodcu, ktorý vidí naše slabé sily a usiluje sa nás zviesť z cesty spásy. Svoju vieru posilňujme dobrodením, ktoré je pre nás liekom k uzdraveniu: „Vtedy ako zora vypukne ti svetlo a uzdravenie vyklíči ti náhle“ (Iz, 58, 8). V takomto stave posilňujeme sa tiež sviatosťami pomazania chorých. O nej sv. apoštol Jakub hovorí: „Je niekto z vás chorý? Nech si povolá starších Cirkvi, a nech sa modlia nad ním a pomažú ho olejom v mene Pánovom. Modlitba viery zachráni nezdravého. Pán ho pozdvihne a odpustí mu, ak sa dopustil hriechov“ (Jak 5, 14—15).

Z tejto sviatosti máme trojaký úžitok. Je to záchrana pred večným zatratením, vyliečenie z choroby („Pán ho pozdvihne“) a odpustenie pokleskov. Teda táto sviatosť nás lieči z telesnej i duševnej choroby. Preto nepristupujme k nej so strachom pred smrťou, ale s nádejou na život. Takto duševne pripravení môžeme prijať Telo a Krv Pána, ktoré sú nám zárukou na večný život: „Len kto je moje Telo a pije moju Krv, má v sebe život večný, a ja ho vzkriesim v posledný deň“ (Jn 6, 55). Ozaj, veľká je Spasiteľova láska voči nám hriešnym, ktorí si často ani nedoceňujeme, čo všetko pre nás urobil.

V posledných dňoch života buďme príkladom pre všetkých. Svojím dobrým kresťanským životom dávajme príklad ostatným: „V deň, keď dokončíš dni svojho života, vo chvíli odchodu tvojho rozdaj svoje dedičstvo!“ (Kaz 33, 24). Klenoty duchovného života netreba ukrývať, ale treba ich rozdať, aby aj ostatní boli ich prostredníctvom spasení.

Chorobu znášajme trpezlivo. Veriaci sa pozerajú na smrť ako na dvere do večného kráľovstva. Smrťou sa veriaci človek dostane zo sveta pozemského do sveta spásy. Náš život má smerovať k večným ideálom: „Túžim už zomrieť a byť s Kristom...“ (Flp 1, 23).

Chorý z evanjelia trpezlivo ležal na svojom lôžku. Očakával hodinu svojho vyliečenia. Nebol sklamaný. Kristus — Lekár života mu pomohol. Nezabúdajme v podobnej situácii obrátiť sa aj my ku Kristovi. Nech nás na tejto ceste sprevádza modlitba a viera vo večný život v Nebeskom kráľovstve.

o. Pavol Dancák

Monastier (kláštor) Sveti Naum malebne sa týčiaci nad brehmi Ochridského jazera. V cerkvi je pochovaný sv. Naum, žiak a spolupracovník sv. solúnskych bratov

LAZÁROV ŽIVOT PO VZKRIESENÍ

Pán Ježiš bol častým hosťom priateľa Lazára a jeho sestier Marty a Márie v Betánii, osade vzdialenej asi na 3 km na východ od Jeruzalema za Olivovou horou. Evanjelista Ján rozpráva (11. kap.), ako ho Kristus vzkriesil z mŕtvych. Ešte raz sa potom stretávame, a to už so vzkrieseným Lazárom, v dome Šimona malomocného, kde Mária vyliala Ježišovi na hlavu drahú masť. Sväté písmo ho už viac nespomína a tak o jeho ďalšom osude sa môžeme niečo dozvedieť iba z legiend a z tradície, prenášanej z pokolenia na pokolenie na ostrove Cyprus. Prečo práve tam?

— — —

Po Kristovej smrti a jeho zmŕtvychvstaní bol Lazár i celá rodina svojimi rodákmi prenasledovaný a napokon po dlhšom čase vyhnaný zo svojej vlasti, že bol Ježišovým učeníkom a prijal kresťanstvo. Posadili ho do neveľkej lodičky (údajne aj jeho obidve sestry a viac kresťanov), ktorá zmietaná vlnami Stredozemného mora a nepriaznivým vetrom, predsa len šťastne doplávala k pobrežiu ostrova Cyprus. Lazár sa tu usadil a stal sa biskupom v meste Larnaka (kedysi Kition či Citium). Na tomto ostrove sa už pred Lazárovým príchodom zdržiavali na svojej misijnej ceste apoštoli Pavol a Barnabáš. Lazár došiel na ostrov krátko po ich odchode, niekedy r. 45. Osobne sa mal poznať so sv. Barnabášom, ktorý sa viackrát zdržiaval na Cypre a pravdepodobne on vysvätil Lazára na biskupa.

Na Cypre vznikli po stáročia o Lazárovi mnohé legendy. Jedna z nich hovorí, že sa Lazár vo svojom „druhom" živote nikdy neusmieval. Myslí sa, že to, čo videl za svojho krátkeho pobytu tam za „hrobom", teda v očistci, či na mieste očakávania duší na Kristovo vykúpenie, malo mocný vplyv na jeho neskorší životný štýl.

Iná legenda o jeho živote napr. hovorí, že keď sa raz zdržiaval v okolí mesta Larnaka a šiel povedľa jedného vinohradu, moril ho smäd. Poprosil jeho majiteľku o strapec hrozna, ale prefíkaná žena mu vravela: „Bohužiaľ, cudzí človeče, môj vinohrad v tomto roku vyschol a neurodilo sa v ňom nič." Lazár, pobúrený jej klamstvom, jej povedal: „Oklamala si ma, starká, a preto stratíš svoj vinohrad a toto miesto sa zmení na soľné jazero." Aj tak sa stalo. Už mnoho storočí obyvatelia ostrova z tohto jazera odparujú soľ.

V 9. stor. byzantský cisár Lev VI. dal vybudovať v Larnake kostol zasvätený sv. Lazárovi na tom mieste, kde práve vtedy sa našiel hrob tohto biskupa. Lazára pochovali v tajnosti zo strachu pred Židmi, pretože zomrel v čase prenasledovania kresťanov. Židia sa často búrili proti Grékom. Nieto však nijakých historických dokladov, že by bol Lazár zomrel ako mučeník, preto sa všeobecne verí, že zomrel prirodzenou smrťou, a to medzi rokmi 60—70. Na Cypre žil vyše 30 rokov.

Keď sa r. 1973 konali archeologické výskumy, zistilo sa, že kostol, vybudovaný v 9. storočí, bol postavený na základoch svätyne z helenských čias. Charakteristikou tých čias bolo, že nové kostoly budovali na starších základoch svätýň.

Keď r. 1570 Cyprus obsadili Turci, kostol sv. Lazára v Larnake nájazdci skonfiškovali, ale ho nezbúrali. Roku 1589 ho odpredali. Okrem toho do roku 1758 tento kostol slúžil aj rímskym katolíkom, ako o tom o. i. svedčí neďaleko kostola sa nachádzajúci rím.-kat. cintorín, kam pochovávali v 17. a 18. stor. katolíckych veriacich.

Cez stáročia kostol sv. Lazára bol mnoho ráz opravovaný a čiastočne prestavaný, no i tak si zachoval svoj prvotný štýl. Posledná renovácia kostola sa konala r. 1962—63.

V prednej časti tohto kostola sa nachádza krypta. V jej jednom výklenku je mramorový sarkofág, ktorý označujú za hrob sv. Lazára. Bohužiaľ, jeho telesné pozostatky sa v ňom nenachádzajú. Po niekoľkých storočiach po jeho smrti jeho relikvie boli prevezené do Carihradu a odvtedy chýbajú akékoľvek správy, čo sa s nimi stalo.

Pamiatka sv. Lazára na Cypre sa zachovala dodnes. Každý rok na Veľkú sobotu sa koná slávnostná procesia. V nej sa cez mesto nesie ikona, zobrazujúca sv. Lazára, za sprievodu hudby a spevu.

Osoba sv. Lazára je na Cypre veľmi populárna. Jemu je zasvätených aj niekoľko ďalších kostolov a kaplniek aj na iných miestach na ostrove. Niektoré dedinky si svoj názov odvodzujú od mena tohto biskupa a muža evanjeliových čias a aj deťom rodičia pri krste hojne dávajú jeho meno ako patróna. Je aj obyčajom, že osoby, ktoré šťastne prežili ťažkú operáciu alebo situáciu, keď im hrozila smrť, dostávajú ešte prívlastok Lazár.

Ešte možno uviesť aj to, že v gréckom jazyku jestvuje sloveso „layiazo", ktorého koreň pochádza z mena Lazár. Samo sloveso znamená: ovládať sa, zachovať si pokoj. Význam tohto slovesa veľmi dobre charakterizuje vlastnosti osobnosti sv. Lazára.

Sprac. T. M. RASLAVICKÝ

PÍŠU NÁM BOHOSLOVCI

MILUJTE SVOJICH NEPRIATEĽOV!

Na mnohé veci si človek zvykne, dokonca si ich obľúbi, ale na svojho nepriateľa si nezvykne, aby ho mal rád. A Pán Ježiš káže milovať svojho nepriateľa.

Ak by mi niekto zabil brata, sestru, otca alebo matku, a vedel by som, kto to bol, nezdržal by som sa, aby som sa neopýtal prečo to urobil. Ťažko by som prijal nejaký dôvod na ospravedlnenie takého činu. Taká je tvrdosť ľudskej vlastnosti pomstiť sa za krivdu.

Lenže z úst Božieho Syna bolo vyrieknuté: „Milujte aj svojich nepriateľov..." (Mt 5, 44). To znamená, že pomsta nemá miesto vo vyrovnanom kresťanskom živote.

Boh Otec chce, aby sme si osvojili vedomie, že sme jeho prijatými dietkami, synmi a dcérami. A nimi sa staneme, ak práve vo vzťahoch k ľuďom napodobníme Otca všetkých ľudí.

Boh Otec dáva svojmu slnku vychádzať i nad zlých, ba aj nad tých, ktorí sú nám často nepríjemní. „Ak sa mu chceme podobať, musíme aj my mať pohotový úsmev i dážď pozornosti, dobré slovo i službu pre všetkých“ (Faudenom).

Židovský zákon prikazoval: Oko za oko, zub za zub. A sv. František Saleský zasa povedal svojmu nepriateľovi: „keby ste mi vypichli jedno oko, tým druhým budem na vás s láskou hľadieť.“ Mária Goretti sa modlila za svojho vraha a odpustila mu. Jej matka sa na súde prihovárala za jeho mladý život. Cirkev víťazí skrze dobrotu, pokoru a odpúšťanie vo všetkých dobách, na všetkých frontoch.

Znalci trestného zákona sa pýtali na mienku matky zavraždenej Valiky:

— Ak by ste mohli rozhodnúť o živote vraha vašej dcéry, žiadali by ste jeho smrť?

Keď dostali zápornú odpoveď, udivene sa spýtali na jej náboženstvo.

— Som katolíčka, — odpovedala matka.

— Tým skôr, — naliehali na ňu, — veď či sa nehovorí v Písme: Oko za oko, zub za zub?

— Zaiste, ale my žijeme v Novom zákone a to je radostná zvesť odpúšťajúcej lásky, — odpovie matka. — Nemám ani právo rozhodovať o jeho živote.

Pomstiť sa odpustením vyjadrujú slová:

— Zaucho, ktoré odpustíme, nie je len lekciou, ktorú sme dostali, ale aj lekciou, ktorú sme dali (G. Albanese).

Ľudia hovoria: „Boh je milosrdný a pamätlivý.“ Ale z toho sme si vybrali len tú druhú časť a upravili ju do rôznych variant: „Však len počkaj! Príde čas, keď . . .“ a ešte iné priame reči sú bežné zaužívané medzi nami. A tento rečový chlebíček sa neraz mení na ručné, prudké pohyby, ktorými masírujeme protivníkovu tvár.

Nájdu sa iste aj takí, čo by namietali, že oni vždy odpustia, každému prepáčia, že sa nevedia nahnevať. Ale odpustiť, neznamená len nehnevať sa, ale podľa Kristových slov treba im aj dobre robiť a modliť sa za nich.

Ak sa nám podarí odplatiť zlé dobrým, budeme sa podobať Bohu a budeme môcť nosiť meno Božích dietok. Príkladom nech nám poslúži príbeh nemeckého letca, vojnového invalida; ktorý bol v Lurdoch a čakal na požehnanie so sviatosťou. V myšlienkach prežíval hrôzy vojny. Videl svojho nepriateľa, ktorý ho zostrelil. Uverejnili to noviny na druhý deň po zostrelení. Zostrelil ho Angličan s usmievavou tvárou. S odporom sa pozeral na jeho tvár v novinách. Tu sa prebudil. Prichádzal kňaz so sviatosťou. Zadržal dych a zdvihol oči. A stretol sa s pohľadom žehnajúceho kňaza. Kde sa s ním stretol? Veď je to pilot John. Nepriateľ z vojny. Sily ho opustili. Potom sa stretli. Podali si ruky. Všetko si vysvetlili. Jasné oči Angličana prosili o odpustenie. Pozreli si uprene do očí. Chvíľa ticha a potom úsmev. Ostali celý deň ako priatelia, ktorí spomínajú na staré priateľstvo. Keď vlak s pútnikmi odchádzal, kňaz sa prišiel rozlúčiť s kyticou ruží. Daroval ju svojmu bývalému nepriateľovi ako kňaz svojmu bratovi.

Pane, daj mi milosť, odvahu a silu, aby som sa oddnes viac než snažil byť iný, úprimnejší k priateľom. Konať tak, aby ma nemuseli poza chrbát posudzovať tí, ktorých potom nazývam nepriateľmi. Daj mi viac úprimnosti a trpezlivosti!

Z myšlienok bohoslovcov

Blažení, ktorí nevideli a uverili

Pokúsme sa prežiť chvíľu s Ježišom. Teraz už so vzkrieseným. Pridáme sa k apoštolovi Tomášovi, ktorý nechcel uveriť, že Ježiš znovu žije, ani keď mu všetci ostatní tvrdili, že ho predsa na vlastné oči videli, dotýkali sa ho, jedol s nimi. Tomáš ostal aj ďalej zachmúrený a smutný. Poďme teda za ním!

Vychádza z domu, kde sa práve pohádal s ostatnými apoštolmi. Sadol si v záhrade pod strom. Vidieť na ňom, že ho hádka rozrušila. Je bledý, brada sa mu chveje. Nervózne trhá steblá trávy a zase ich zahadzuje. Vyskočil, urobil pár krokov späť k domu, ale asi si to rozmyslel a vrátil sa späť. Hodil sa pod strom, hlavu si zaboril do dlaní a zdá sa, že vzlyká. Mám sa odvážiť ísť k nemu?

„Tomáš, čo ti je, čo sa stalo?“ — žiadna odpoveď. Asi vôbec nevníma, že som tu. A po chvíli, akoby sám pre seba, hovorí: „To nie je možné! Ježiš predsa zomrel a bol pochovaný. Videl som síce, ako kriesil mŕtvych. Ale sám seba! To nemôže! A vraj prišiel do miestnosti, hoci dvere boli zamknuté. Tak teda nemôže mať naozajstné telo. Veď cez múr nik a nič nemôže prejsť. To museli vidieť nejakého ducha. Niečo sa im asi marilo. Už aj oni potratili rozum, ako tie ženy!

A prečo prišiel práve vtedy medzi nich, keď som ja tam nebol? Vari som ja menej ako ostatní? Keď všetko vie, musí vedieť, ako som ho mal rád a ako strašne trpím, pretože ho už niet. Veď práve preto som nemohol vydržať medzi ostatnými, musel som ujsť do samoty, aby som sa mohol vyplakať tam, kde ma nik nebude vidieť.

Nie, nemôžem to uveriť! Kým ho na vlastné oči neuvidím a nedotknem sa jeho rán, neuverím. Nie, to sa nedá!

Ach, ale keby to tak predsa bola pravda! To však je nemožnosť!“

Teraz ma asi zbadal. Zadíval sa na mňa a pýta sa ma: „A ty to veríš? Veríš, že Ježiš žije?“

Čo mu mám odpovedať? Verím ozaj, že Ježiš žije?

Keď niekomu zomrie blízky človek, smúti za ním, spomína naňho, pozerá jeho fotografie, číta jeho listy, ale nerozpráva sa s ním, nežije už viac s ním. — On je môj priateľ. A dalo by sa priateliť s mŕtvym?

Ľudia spomínajú aj dávno mŕtvych, všelijakých slávnych spisovateľov, panovníkov, vynálezcov, skladateľov. Učíme sa o nich v škole. Pripomínajú sa ich výročia. Ale kto ich miluje? Alebo kto ich nenávidí? A Ježiša koľkí dnes milujú a koľkí bojujú proti nemu. Veď čo všetko sa robí, aby sme neverili v neho! Načo by to bolo, keby išlo o dávno mŕtveho?

Keby bol ostal v hrobe, celé jeho učenie by predsa nemalo zmysel. A mohlo by potom trvať už dvetisíc rokov?

Nie, on určite žije! Musí to byť pravda, že vstal z hrobu. Je to predsa možné. On je Bohom, Pánom nad celým stvorením a nemal by mať moc nad telom?

„Ja to verím!“ To je moja odpoveď Tomášovi, aj všetkým ľuďom.

Tomáš pomaly vstáva a vchádza do domu. Idem za ním. Sú tu všetci apoštoli. Sedia okolo sto-

la. Tomáš si mlčky sadol tiež. Chvíľu je ticho.

A už je tu Ježiš. Všetci vstávajú. Ježiš sa díva na Tomáša. Ten zbledol ešte viac. Aj on vstal, ale hneď sa hodil na kolená. Ježiš mu ukazuje rany, ale Tomáš sa ich už nepotrebuje dotknúť. Oči sa mu rozžiarili a volá: „Pán môj a Boh môj!"

To je krásne oslovenie! Áno, aj pre mňa si Pánom a Bohom. A si môj! Chcem, aby si vždy bol môj, aby som ťa neopustil, nezradil, nezaprel, aby si bol ozaj môj priateľ.

Teraz sa Ježiš skláňa k Tomášovi a hovorí mu: „Tomáš, uveril si, lebo si uvidel. Ale blažení sú tí, ktorí nevideli a uverili."

To platí pre mňa. Obracia sa ku mne a hovorí mi: „Si šťastný a budeš šťastný, pretože si uveril vo mňa. Ja naozaj žijem. Môžeš ma počuť v slovách Písma. Môžeš sa so mnou spojiť v premenenom chlebe. Môžeš mi pomáhať v každom trpiacom človeku. A ak mi ostaneš verný, raz aj ty vstaneš z mŕtvych ako ja.

Aj tu budeš mať takéto telo, ako teraz ja. Nikdy nebude choré, nebude bolieť, nebude ani ustaté. Nebude mu prekážkou vzdialenosť. Bude sa pohybovať rýchlejšie ako svetlo. A svetlo je tiež hmota. Nebude mu prekážkou stena, prejde cez ňu ako rádiové a televízne vlny, ktoré sú tiež hmota. O tom sa budeš učiť, alebo to už poznáš. Všetko, čo vieš z tajov prírody, čo ľudia dosiaľ objavili, a ešte objavia, som predsa vymyslel aj stvoril ja. Ja som Pánom nad tým.

Len ostaň verne pri mne a zažiješ nevídané a neslýchané zázraky. A radosť, ktorú ti ja dám, nikdy neskončí."

V. M.

Čo bolo po smrti sv. Metoda?

O tom nás informujú najmä pramene Život Klementa (ŽKl) a Život Nauma (ŽN).

Odporcovia cyrilometodského diela sa oborili na sv. Gorazda, ktorého si želal sv. Metod za svojho nástupcu a hovorili:

Hor' sa teda, Gorazda premôžeme a strojme mu úklady, veď je život jeho podobný nášmu a odlišné sú chodníky jeho, i vyčíta nám hriechy, lebo ak by ostal nažive, znova by nám ožil Metod (ŽKl VII, 24).

I vtedy reptajúc a stavajúc sa proti verným, vravia:

Prečo sa ešte veľmi oddane pridržiavame Metodových slov, páchnucich a mŕtvych . . . ?

Títo odpovedali prostredníctvom Gorazda a Klementa:

Že Metod ešte žije, bezpečne vieme od Pána jednak hovoriaceho, že kto v neho verí, aj keby zomrel bude žiť, a jednak učiaceho, že Boh sa nazýva Abrahámov, Izákov a Jakubov ako Boh živých, a nie mŕtvych (ŽKl VIII, 25).

Nastávajú kontraverzie, v ktorých Gorazd a Klement stoja v ostrej protive proti Vichingovi a jeho ľuďom (dr. Stanislav).

Vichingovci sa obrátia na Svätopluka a intrigami u neho dosiahnu, že právo prisúdi im.

Ktoré slovo by vedelo vyjadriť, čo potom napáchala zloba, keď získala moc, vyčíňajúc ako požiar v lese rozduchovaný vetrom. Jedni nútili pridať sa k nesprávnemu učeniu, druhí sa zase odvolávali na vieru otcov. Jedni boli ochotní všetko urobiť, druhí zase všetko trpieť. Jedných neľudsky trýznili, druhým zase príbytky vykrádali, spájajúc bezbožnosť s chamtivosťou, iných nahých vláčili po bodľačí, a to starých ľudí a tých, ktorí prekročili dávidovské hranice veku (t. j. 70 rokov). Tých, ktorí boli z kňazov a diakonov mladší, predávali Židom . . .

Nebolo ich veru málo, lež do dvesto sa narátalo tých, čo boli kňazskej hodnosti (ŽKl XI, 34).

Tých však, ktorí dosiahli učiteľský úrad, ako onoho Gorazda . . . a veru aj kňaza Klementa, najvynikajúcejšieho muža, i Vavrinca, Nauma a Angelára — týchto, ba ešte mnohých iných znamenitých, okovami spútaných väznili v temniciach, v ktorých sa im odopierala každá útecha, vôbec nesmeli k nim prichádzať ani príbuzní, ani známi. Avšak Pán, ktorý posilňuje úbohých, uzdravuje srdcom zlomených, dušu potešuje útechami primeranými množstvu úzkosti, potešil svätcov, zošlúc im pomoc zo Svätyne.

Oni však, hoci spútaní železnou reťazou, ani tak nezanedbávali modlitbu . . . (ŽKl XII, 35, 36).

Nastáva zemetrasenie a väzni sa oslobodzujú. Ľud potom protestuje u Svätopluka, ktorý počas mučenia, väzenia a zemetrasenia nebol doma. Životopisec k tomu všetkému charakteristicky dodáva, že by sa tieto zlé veci neboli stali, keby Svätopluk bol býval doma, lebo sa strachoval pred silou svätých mužov, najmä po troch zemetraseniach, v ktorých videl Boží zásah (dr. Stanislav).

Po onom neľudskom týraní, nedajúc svätcom ani pokrmom sa nasýtiť, nedovoliac totiž nikomu ani len kúsok chleba podať služobníkom Kristovým, či skôr Kristovi — dali vojakmi odviezť daždého do iných krajov pozdĺž Dunaja, vyrieknuc nad nebeskými ob-

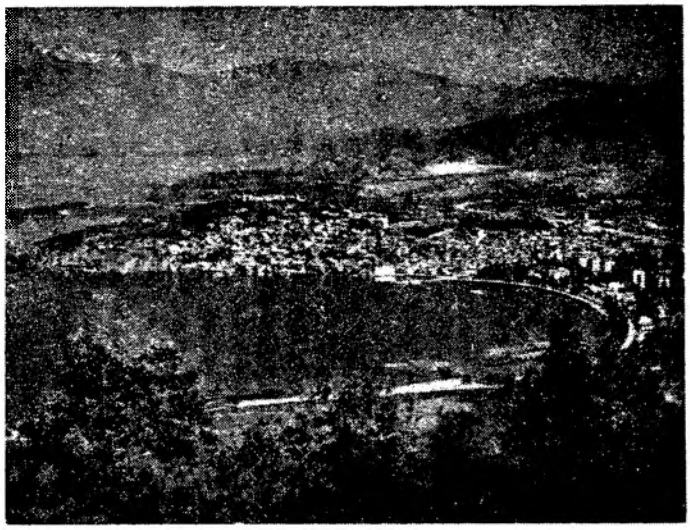

Pohľad na mesto Ochrid a časť Ochridského jazera (Juhoslávia). Tu úspešne pokračovalo dielo sv. Cyrila a Metoda po vyhnaní ich žiakov z našej vlasti (r. 886)

čanmi ortieľ večného vyhnanstva z mesta (ŽKl XIII, 40).

Viacerí usudzujú, že tieto udalosti sa odohrali v Nitre.

Svätcov sa teda chopia vojaci, ľudia drsní, totiž Nemci, majúci od prírody surovosť, stupňujúc ju ešte podľa rozkazu, odvádzajú ich z mesta a zobličúc ich, odvliekli nahých. A tak razom im spôsobili dvojaké zlo: potupu a útrapy z mrazivého vetra, neustále dujúceho v podunajských krajoch. Ba dokonca aj meče im položili na šije, akoby ich chceli skoliť, i kopije im položili na boky, akoby ich chceli do nich vraziť, aby zomierali smrťou nielen jednorazovou, lež toľko ráz, koľko ráz ju čakali — aj toto mali drábi prikázané od nepriateľov. Keď však boli ďaleko od mesta, tí, čo ich odvádzali, prepustili ich... (ŽKl, XIII, 41).

Potom zamierili kroky cyrilometodských žiakov do Bulharska.

Avšak aj v ňom by sa boli sklamali, keby neboli tajili cestu; preto sa usilovali uniknúť všetkým očiam, trpiac nedostatok pokrmu a odevu, skusujúc všemožné útrapy. Boli teda donútení pre strach roz-

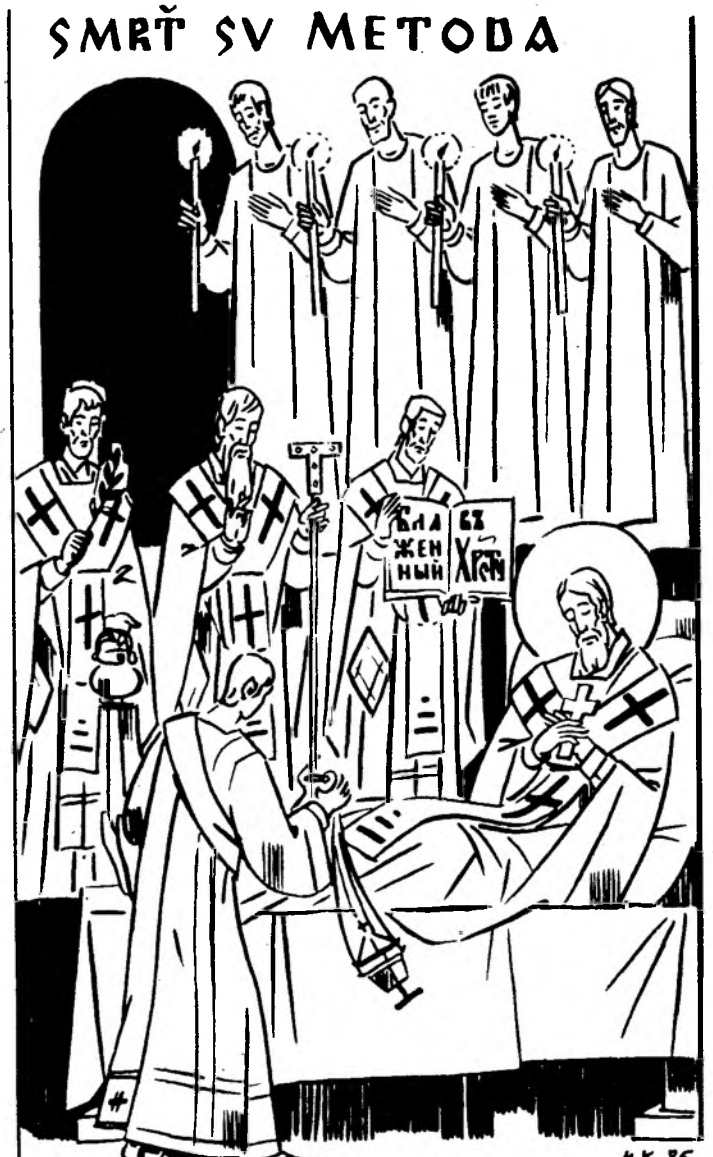

Akad. maliar Mikuláš Klimčák 1985: Ilustrácia k cyklu Počiatky dejín nášho národa

lúčiť sa navzájom, i rozišli sa každý v inú stranu, podľa vôle Božej, aby ešte viac krajov vôkol prijalo Evanjelium (ŽKl XIV, 42).

Sv. Klement, Naum a Angelár šťastlivo došli až do Belehradu. V tom čase bol v moci Bulharov. Previezli sa na plti cez Dunaj a predstavili sa bulharskému správcovi toho mesta Boritakanovi. Ten ich láskavo prijal, a keď okriali a odpočinuli si, poslal ich ku kráľovi Borisovi, ktorý túžil po takých ľuďoch. Boris im zveril významné úlohy. Sv. Klementa poslal do Macedónska. Tu, na brehu Ochridského jazera, sa stal učiteľom ľudu a hlásateľom Evanjelia. Sv. Naum požehnane účinkoval v Preslave a potom v Ochride (dnes SFRJ). Sv. Angelár v Bulharsku čoskoro zomrel, zaiste na následky vyššie spomínaných dramatických udalostí.

Druhú skupinu cyrilometodských kňazov a diakonov predali Vichingovci Židom.

Tí pojmúc viedli ich do Benátok. A keď ich predali, Božím prispením prišiel vtedy cisárov muž z Carihradu do Benátok, aby vybavil cisárovu vec. I dozvedel sa o nich. Cisárov muž niektorých vykúpil a pojmúc ich, odviedol do Carihradu a povedal o nich cisárovi Bazilovi. A uviedli ich naspäť do ich úradov a hodností, za kňazov a diakonov, ako aj prv boli (ŽN).

Treba nám pamätať na tých veľkých mužov. K tomu nás povzbudzuje aj Sväté písmo:

Spomínajte na vodcov vašich, ktorí vám hovorili slovo Božie, a hľadiac na nich do konca života, pripodobnite sa im vierou (Hebr 13, 7).

Preto aj my, bratia, pripodobnime sa dobrému životu týchto blažených, ktorí panictvo a všetku čistotu zachovali, mnohé biedy a pokušenia pretrpeli pre vieru a Božie diela, aby sme aj my dosiahli večné blahoslovenstvo, skrze Krista Ježiša, Pána nášho, ktorému je sláva Otcu i Synu i Svätému Duchu i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen. (ŽN).

— — —

Vidíme, ako Boh riadi osudy jednotlivcov i celých národov. Mnohé udalosti sa nám neraz zdajú byť nezmyselné a nepochopiteľné, pretože nevidíme cieľ. Teraz po odstupe 1100 rokov vidíme, aké veľké požehnanie prinieslo pre všetkých Slovanov vyhnanie cyrilometodských žiakov. Ako to napísal aj autor Života Klementa: Aby ešte viac krajov prijalo Evanjelium.

—sák—

Za najlepšiu snímku roku 1985 v Nemeckej demokratickej republike uznali fotografiu pod titulom Audiencia vo Vatikáne. Na snímke stoja vedľa seba Ján Pavol II. a Erich Honecker.

Podľa informácie DPA venoval prezident NSR Richard Weiszaecker tridsaťtisíc mariek na konzerváciu obrazu Matky Božej Čenstochovskej.

Tamás Nyíri, teológ a filozof, profesor na Katolíckej teologickej akadémii v Budapešti, stal sa jedným z laureátov ceny Maďarského rozhlasu za seriál filozofických úvah.

Slovinskí biskupi vydali osobitný pastiersky list, v ktorom vyzývajú veriacich, aby venovali ekologickým otázkam pozornosť, lebo je to jedna z osobných a sociálnych povinností zodpovedného človeka.

SVÄTÝ JURAJ, MUČENÍK

Svätý Juraj *(„Georgij")* patrí medzi starokresťanských mučeníkov, ktorých úcta sa rýchlo rozšírila vo východnej i západnej cirkvi. O jeho živote však vieme pomerne málo, lebo zachované životopisy sa skladajú z legiend bez historickej hodnoty. Jestvujú však historické dokumenty, ktoré nám umožňujú urobiť si predstavu o jeho živote.

Sv. veľkomučeník Juraj v chráme sv. Michala archanjela v Bačkove — dielo akad. maliara M. Klimčáka

Svätý Juraj pochádzal pravdepodobne z Kapadócie (dnešné východné Turecko). Niektorí uvádzajú ako krajinu jeho pôvodu Gruzínsko, ktoré nesie aj jeho meno (Georgia). Staré životopisy hovoria, že jeho matka bola Kapadóčanka, kým otec bol Peržan. Neskôr sa stal vojakom, kde v cisárskom vojsku dosiahol hodnosť plukovníka. Ako taký podstúpil mučenícku smrť za kresťanskú vieru. Bol sťatý mečom v Lydde, v Palestíne. Stalo sa to v jednom z prenasledovaní kresťanov koncom 3. storočia. Historici kladú jeho mučeníctvo do roku 303 v prenasledovaní za cisára Diokleciána, 23. apríla. Tento deň — 23. apríl aj ostal dňom pamiatky sviatku sv. veľkomučeníka Juraja (v západnom obrade 24. apríla).

Sv. Juraj bol pochovaný v Lydde. Jeho hrob sa skoro po jeho smrti stal cieľom pútnikov a miestom zázračných udalostí. Už v období cisára Konštantína Veľkého (zomrel r. 337) vznikla pri Jurajovom hrobe cintorínska bazilika, ktorej zvyšky sa zachovali dodnes.

Úcta sv. Juraja sa rozšírila na kresťanskom Východe už vo štvrtom a piatom storočí, a to najmä v Palestíne, Sýrii, Gruzínsku a Arménsku, ale aj v Egypte a Etiópii. Neskôr prenikla aj do iných krajín. Počnúc od 6. storočia sa stretávame s úctou sv. Juraja na kresťanskom Západe: v Itálii (dnešné Taliansko), Galii (Francúzsko), Británii ... V týchto a iných krajinách vzniklo na svätcovu počesť veľa chrámov, bolo po ňom pomenovaných veľa miest a obcí a jeho meno patrilo medzi najrozšírenejšie krstné mená (tal. Giorgio, franc. Georges, angl. George, nem. Georg, rus. Georgij).

Na obrazoch zobrazujú svätého Juraja na koni, ako kopijou prebodáva draka, ktorý je pod nohami jeho koňa. Toto zobrazenie je veľmi symbolické. Drak symbolizuje zlého ducha, odvekého nepriateľa ľudstva.

„Dobrý boj si bojoval, veľký mučeník, svätý Juraj. Zahanbil si ukrutnosť trýzniteľov a seba si priniesol Bohu ako príjemnú žertvu. Získal si víťazný veniec. A teraz svojimi modlitbami všetkým nám vyprosuješ odpustenie hriechov." (Tropár sviatku.)

—R—

Túžba po odpustení

Odpustenie je najväčší dar, ktorý nám darúva Spasiteľ. Je prameňom najčistejšej radosti. Skutky pokánia samy osebe nie sú ešte sviatosťou pokánia. Ony sa sviatosťou stanú až vtedy, keď sú spojené so svätou spoveďou, ktorú nám ustanovil Ježiš Kristus. Ustanovenie sviatosti pokánia nám opisuje sv. evanjelista Ján: „Ako mňa poslal Otec, tak aj ja posielam vás." Keď to dohovoril, dýchol na nich a povedal im: „Prijmite Ducha Svätého; ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im; ktorým zadržíte, zadržia sa im (Jn 20, 21—23). Týmito slovami Ježiš Kristus dal apoštolom a ich nástupcom, biskupom a kňazom, moc a právo odpúšťať hriechy. Táto právomoc odpúšťania nevyhnutne však vyžadovala vyznanie. Či už to bola sv. spoveď ušná, alebo verejná, na tom nezáleží.

Spoveď je úprimné a skrúšené vyznanie všetkých hriechov. Lenže vyznanie hriechov musí byť spojené s úprimnou ľútosťou a so silným predsavzatím polepšiť sa. Toto predsavzatie zasa obsahuje v sebe ochotu pravého zadosťučinenia, pravého pokánia. Kto vyhovie všetkým týmto požiadavkám a kto vykoná zadosťučinenie a silné predsavzatie, ten vykonal dobrú sv. spoveď a právom nad ním odzneli slová kňaza, ktorými ho rozhrešuje od spáchaných hriechov.

Svätá Cirkev a jej kňazstvo sú si vedomí toho, že je to Kristus, ktorý nás rozhrešuje, a oni úradne v Jeho mene vyhlasujú výrok a tiež dávajú aj pokutu. Uložená modlitba po sv. spovedi (pokuta), ktorú od kňaza dostaneme, patrí k úplnosti sviatosti pokánia a má byť čo najsvedomitejšie konaná. Aby sme boli hodní prijať rozhrešenie z rúk kňaza, naša ľútosť musí pochádzať z nadprirodzených pohnútok, t. j. z pohnútok viery a musí byť zakotvená v láske k Bohu. My musíme ľutovať za naše hriechy preto, že sme nimi urazili nášho dobrotivého a láskavého Boha, a tiež preto, že sme stratili našu nebeskú vlasť a miesto nej si zaslúžili večný trest, ktorý budeme musieť odpykať v pekle.

Ani večná odmena v nebi, ani večný trest v pekle nie sú veci prirodzené. Jedno i druhé patrí do rámca nadprirodzených vecí, a preto jedno i druhé môže slúžiť za prameň nadprirodzenej ľútosti. Boh takúto ľútosť prijíma. Lenže môžeme smelo povedať, že ten, kto z lásky k Bohu ľutuje za svoje hriechy, má dokonalejšiu ľútosť ako ten, ktorý len preto ľutuje, že stratil nebo a že si zaslúži večný trest. Kohokoľvek trápi svedomie, že urazil Boha, že sa nevďačnosťou odplatil za jeho nespočetné dobrodenia; ktokoľvek cíti, že zneuctil Boha svojimi hriechmi a pokleskami a ktokoľvek prosí Boha, aby vzpružil jeho sily, žeby bol schopný kráčať po ceste čností a po cestách Božích príkazov, ktokoľvek sa usiluje všemožne kráčať v šľapajach Spasiteľa s úmyslom, aby sa len Bohu páčil, toho ľútosť je pravá, nadprirodzená, lebo pohnútky, ktoré ju vyvolali, sú nadprirodzené a vedú k Bohu.

Všeobecnosť ľútosti od nás vyžaduje, aby sme úprimne ľutovali za všetky hriechy bez výnimky, lebo každý hriech sa hnusí Bohu. Boh nenávidí hriech, ale miluje hriešnika. On netúži po smrti hriešnika, ale aby sa obrátil a žil. Lenže aj hriešnik si musí byť vedomý toho, že má striasť zo seba všetky hriechy bez ohľadu na to, či sa mu jeden alebo druhý z nich pozdáva, alebo nie.

Silné predsavzatie je v tom najužšom spojení s ľútosťou. Ba môžeme povedať, že vnútorná cena našej ľútosti sa meria podľa nášho predsavzatia. Kto nemá úprimnú a silnú vôľu sa polepšiť, ten nemá ani pravú ľútosť. Preto najlepšou mierou našej ľútosti je naše predsavzatie. Po čom poznáme, že naše predsavzatie je skutočne také, aké má byť? Po tom, či chceme skutočne zmeniť život, spôsob svojho života, či sa skutočne chceme zrieknuť svojich pokleskov, či sme ochotní vyhýbať sa príležitosti k hriechu. Musíme si dať jasnú odpoveď, či sme ochotní užívať prostriedky, ktoré posilnia našu vôľu, zvlášť keď ide o to, aby sme sa postavili proti pokušeniu, ktoré nás dráždi ku hriechu. Keď áno, vtedy naša ľútosť je skutočne taká, akú od nás Boh vyžaduje.

o. Michal Szerdy

„Tehdy ke Karpatám myšlenkami všemi..."

O. František Dancák připomněl v letošním Řeckokatolickém kalendáři 80. výročí vydání *Staroslovjensko-maďarsko-rusko-nemeckého slovníka,* jehož autorem byl *o. Emil Kubek.*

Pěkný, přehledný článek mi vybavil spolu s úryvkem Kubkovy básně významnou antologii předního českého literárního historika první poloviny 20. století dr. Antonína Hartla *Pozdravení Rusínů.* Hartl v tomto *„výboru z literatury podkarpatoruské 1920—1935"* poprvé představil českým čtenářům v promyšleném a umělecky vyváženém výběru literární tvorbu národnostní menšiny z nejvýchodnějších území tehdejšího Československa. V předmluvě pořadatel a překladatel antologie podtrhuje, že knížka, čítající více než 170 stran textu, chce být *„pozdravem literárního jara a kultúrního mládí".* Od vydání Pozdravení Rusínů uplyne v říjnu letošního roku *rovných 50 let.* Vyšlo nákladem Klubu přátel Podkarpatské Rusi v Podkarpatoruském nakladatelství Josefa Stejskala v Bratislavě jako druhý svazek edice Náš východ, kterou redigoval dr. Jaroslav Zatloukal.

V oddíle Zahraniční Rusíni je otištěna také jedna báseň autora výše vzpomenutého slovníku a v poznámkovém aparátě je uvedeno, protože bližší údaje o básníkovi Hartl zřejmě nezjistil, ač v jiných případech podává stručnou charakteristiku autorů poměrně důkladně, toto:

„Kubek, Emilij A., americký Rusín, vydal několik sbírek básní; verše zde přeložené jsou z knihy Narodny povisty i stychy (1923)".

Báseň o. Kubka je v antologii otištěna na str. 55 pod titulem *Či jen tak zdá se mi?* a je to právě ta, za které autor článku Významné dielo nášho kňaza vybral překrásny úryvek.

Myslím, že nebude na škodu český překlad po půlstoletí přetisknout a porovnáním s originálem vzdát hold autorovi, řeckokatolickému knězi, který se v daleké Pensylvánii rozpomínal na starou vlast, jakož i předkladateli, od jehož narození shodou okolností v prosinci loňského roku uplynulo rovných 100 let. Vnímavému čtenáři neunikne vroucnost Hartlova překladu, jazyková přesnost a především vcítění do dikce originálu.

Pohlédnu-li k nebi, do našeho šera,
večernice se tam leskne za večera.
Všecko se pak leskne svity stříbrnými...
mraky letí jako kadidlové dýmy...
miliony hvězdné — prostřed mléčná dráha...
Klaním se Ti, Bože, všude moc Tvá sahá!...
Tehdy ke Karpatám myšlenkami všemi
letím: tam mé děti, tam spí rodiče mí,
večer světlejší tam. — Či jen tak zdá se mi?

V myšlenkách i nyní zalétám v ty kraje;
zapomenout země rodné nemožno je,
třeba mi tam v mládí štěstí nesvítilo,
třeba často s bídou zápasiti bylo;
byť se v rodné zemi bída zahostila,
mně je stále více drahá a tak milá...
Na ty hroby jest mi stále vzpomínati,
v kterých spí mé děti, leží otec, máti:
Nebylo by lépe sám tam spočívati?
V myšlenkách se vracím, rodná země k tobě:
krásnější tam večer, krásněji tam v hrobě...
Či tak jenom všecko představuji sobě?

EJH

Zo života eparchie

NAŠI JUBILANTI

V tomto mesiaci si svoje životné jubileá pripomínajú títo vdp. duchovní otcovia:

Mikuláš Bobák — 80 rokov od narodenia (4. 4. 1906); **Jozef Kapraľ** — 55 rokov od narodenia (26. 4. 1931).

Spomeňme si na jubilujúcich dušpastierov vo svojich modlitbách.

Mnohaja ľit, blahaja ľit!

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITIEB NA APRÍL

Všeobecný: Aby sa všetci veriaci v duchu kresťanskej spravodlivosti a lásky usilovali o pravé oslobodenie utláčaných.

Misijný: Aby sa mládežnícke organizácie pracujúce v prospech rozvojových krajín nechali preniknúť duchom evanjelia.

Zasvätenie: Srdce Ježišovo, daj svätosť a vytrvalosť všetkým, ktorých si povolalo.

Ihlianske dievčatá v krojoch čakajú na príchod ndp. ordinára. Z posviacky obnoveného chrámu v Ihľanoch 11. augusta 1985

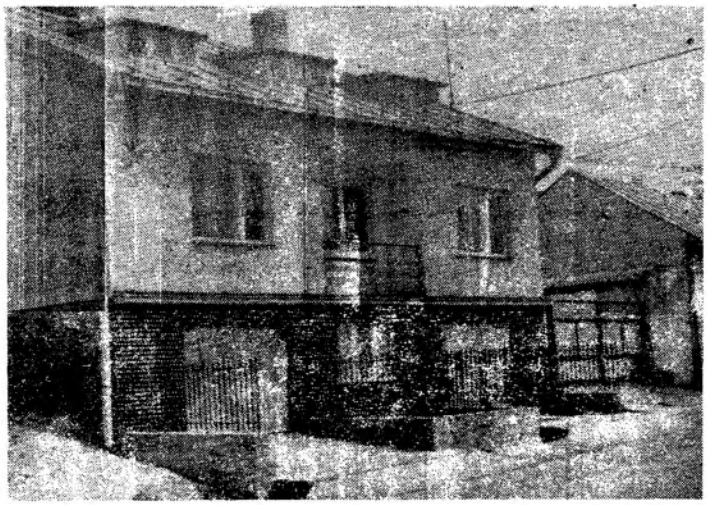

Nová farská budova v Ihľanoch — posvätená 11. augusta 1985

Naše hroby — Odpočívaj v pokoji!

Dňa 3. januára 1986 odovzdal svoju šľachetnú dušu Stvoriteľovi vo veku 67 rokov

o. Mikuláš Bežovský, t. dekan, správca farnosti v Trnave pri Laborci.

Zosnulý sa narodil 1. júna 1919 v Jovse. Na kňaza bol vysvätený 12. júla 1944. Pôsobil vo farnostiach Bukovce, Lekárovce a Trnava pri Laborci.

Pochoval ho ndp. Mons. Ján Hirka, ordinár prešovský, dňa 7. januára 1986 v Trnave pri Laborci.

*

Dňa 18. januára 1986 po krátkej, ťažkej, ale trpezlivo znášanej chorobe usnul v Pánovi v 61. roku svojho života a v 33. roku kňazstva

o. Ján Rabatin, správca farnosti vo Vojčiciach.

Nebohý sa narodil 4. júna 1922 v Zemplínskom Jastrabí. Na kňaza bol vysvätený 6. decembra 1953.

Zádušnú sv. liturgiu a pohrebné obrady za veľkej účasti duchovných a veriacich z okolia vykonal ndp. ordinár Mons. Ján Hirka dňa 23. januára 1986 vo Vojčiciach.

Večnaja im pamjať!

Všetkým svojim spolupracovníkom, prispievateľom a priaznivcom

radostné Christos voskrese a veľa milostí od Zmŕtvychvstalého

želá REDAKCIA

Kultúrne rozhľady

V MEDZINÁRODNOM ROKU MIERU 1986 bola vydaná príležitostná známka. Je na nej mierová holubica a emblém tejto akcie OSN. Autorom výtvarného návrhu je nár. umelec prof. Karel Svolinský, rytiny vypracoval Václav Fajt.

PRI PRÍLEŽITOSTI 1100. VÝROČIA SMRTI SV. METODA vyšla vo vydavateľstve Obzor v Bratislave zaujímavá publikácia Richarda Marsinu Metodov boj. V siedmich kapitolách autor zoznamuje čitateľa s úsilím sv. Metoda o zavedenie slovienskej liturgie medzi našich predkov i so zložitosťou vtedajšej situácie. Knihu graficky upravil a obálku s použitím olejomaľby Františka Šestáka Konštantín a Metod navrhol Tibor Hrabovský. Strán 126, cena 16 Kčs.

VEĽKÁ MORAVA — CYRILOMETODĚJSKÁ MISE je názov 2. čísla roč. 1985 Slova k histórii — zošita k poznávaniu národnej minulosti, ktorý vydáva vyd. Melantrich v Prahe. Autorom zošita je náš známy archeológ akademik Josef Poulík, ktorý oboznamuje čitateľov s výsledkami dlhoročných výskumov slovanských sídlisk na Morave, najmä v Mikulčiciach. V zošite je aj vyše 70 čiernobielych i farebných ilustrácií.

ĽUDOVÍT ŠTÚR VO VÝTVARNOM UMENÍ je názov výstavy, ktorá je sprístupnená v Múzeu Ľ. Štúra v Modre pri príležitosti 130. výročia jeho úmrtia.

RÍMSKA VOJENSKÁ PEVNOSŤ CELEMANTIA na ľavom brehu Dunaja pri obci Iža — šesť km od Komárna — je stredobodom záujmu archeológov počas výstavby vodného diela Gabčíkovo — Nagymaros. V pevnosti, v ktorej pred prvou svetovou vojnou viedol archeologický výskum učiteľ ThDr. Ján Tóth-Kurucz, rodák z Ižе, odkryli základy rožnej strážnej veže z 2. stor. po Kr., kasární, maštale, skladov, dielní i kúpeľov. Pevnostný obvodový múr mal podľa doterajšieho výskumu štyri brány. Južná časť tejto vzácnej kultúrnej pamiatky sa mala dostať pod vody Dunaja, ale po prehodnotení situácie sa bude realizovať návrh, aby táto rímska pevnosť — predsunutá hranica rímskeho impéria — rímskymi légiami obývaná až do konca 4. stor., bola uchovaná. V budúcnosti táto lokalita, nachádzajúca sa neďaleko známej jantárovej cesty, má slúžiť ako múzeum v prírode.

V ZÁPADOSLOVENSKOM MÚZEU V TRNAVE je inštalovaná významná expedícia Dejiny knižnej kultúry na Slovensku, ktorá približuje pohľady na rozvoj celej našej knižnej kultúry. Z nej sa dozvedáme, že Gutenbergov objav tlače v 40. rokoch 15. stor. našiel svojich šíriteľov aj u nás, čoho dôkazom je rozloženie tlačiarní v 16. a 17. stor. nielen v mestách, ale aj na dedinách. Tlačiareň mala Bratislava, Trnava, B. Bystrica, Trenčín, Žilina, Plavecký hrad, Rohožník, Hlohovec, Mliečne, Šamorín, Komjatice, Šintava a Senica, na vých. Slovensku Košice, Prešov, Bardejov a Levoča.

KULTÚRNY ZVÄZ UKRAJINSKÝCH PRACUJÚCICH uskutoční v tomto roku tieto ústredné podujatia: VII. ročník súťažnej prehliadky ukrajinských vokálno-inštrumentálnych skupín Na krídlach melódií v Stakčíne, XXV. festival ukrajinskej drámy a umeleckého slova A. V. Duchnoviča v Medzilaborciach, XXI. festival ukrajinského folklóru a zborového spevu v Kamienke, XXXII. slávnosti kultúry ukrajinských pracujúcich ČSSR vo Svidníku a XIV. ročník prehliadky interpretov ukrajinskej ľudovej piesne Makovická struna v Bardejove.

VÝCHODOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO V KOŠICIACH vstúpilo do druhej štvrťstoročnice vydavateľskej činnosti. Vzniklo ako príspevková organizácia krajského národného výboru, no od 1. júna 1971 sa z neho stal podnik s celoslovenskou pôsobnosťou. V súčasnosti ročne vydáva takmer štyridsať kníh — rozličné zborníky, obrazové publikácie, preklady krásnej literatúry a knihy pre deti v dvoch ediciách — Úsvit a Otvor sa, rozprávka.

NÁRODNÝ UMELEC BÁSNIK JAROSLAV SEIFERT, prvý československý nositeľ Nobelovej ceny za literatúru, zomrel 10. januára t. r. vo veku 84 rokov.

NÁRODNÝ UMELEC JÚLIUS NEMČÍK zomrel 7. januára t. r. v Bratislave. Pochádzal z východného Slovenska, narodil sa 12. novembra 1909 v obci Šarišská Poruba — osada Lipníky. Po skončení Akadémie výtvarných umení v Prahe pôsobil v Prešove, Košiciach a od roku 1955 v Bratislave. Jeho dielo charakterizuje výrazné humanistické cítenie. Patril k popredným organizátorom výtvarného života na Slovensku.

VERNE SLÚŽME BOHU

Albán Stolz hovorí o istom mužovi, ktorého dobre poznal, že vo veľkej revolúcii bol odsúdený na smrť, ale Božou milosťou unikol poprave. Za svoju povinnosť potom pokladal celý svoj život — 40 rokov venovať sa službe Bohu.

Je azda naša povinnosť menšia preto, že nám smrť nehrozila? Či sa nevznáša nad nami neustále Damoklov meč? Či nie je každý okamih nášho života darom nebies?

SPOKOJNOSŤ

Filozof Diogenes býval v chate, nie väčšej ako sud. A Aténčanom, čo si z neho uťahovali a posmievali sa mu, hovorieval, že je spokojnejší ako tí, čo majú poschodia a za domami visuté záhrady.

Bol spokojný, lebo mal spokojné, čisté svedomie. Takí boli prví kresťania.

NIE MNOHO, ALE DOBRE

Sv. Gabriel Possenti, rehoľník-pasionista, mal svoju zásadu: „Dokonalosť nezáleží v tom, že konáme skutky veľké a mimoriadne, ale v tom, že povinnosti, nám predpísané, konáme dobre."

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava. Šéfredaktor: František Dancák. Redakcia: 086 04 Kružlov 64, t. č. 952 41. Administrácia: 815 21 Bratislava, Kapitulská 20. T. č. 331 717 a 333 056. Index. č. 49618.
Tlačia: Duklianske tlačiarne, n. p., Prešov. Uzávierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Rukopisy nevraciame. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu rukopisov. Rozširuje: PNS, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 6. Celoročné predplatné 24 Kčs, pre cudzinu 24 Kčs plus poštovné. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs.